

Bonsai: Acer / Japanse Esdoorn

Naam:

NL: Japanse Esdoorn / Latijn: Acer Palmatum /
EN: Japanese Maple / DE: Ahorn

Omschrijving:

Oorspronkelijk afkomstig uit Japan. Blad verliezend in de winter, zeer geschikt als Bonsai.

De Acer of Esdoorn behoort tot de omvangrijke Esdoorn familie die groot en zeer kleurrijk is. Een zeer belangrijke familiegroep voor de bonsailiefhebbers. Niet voor niets ontbreekt hij in geen enkele Japanse tuin als boom, struik of bonsai. Wel behoren ze allemaal tot de Aceraceae. De eerste benaming voor alle cultivars is dan ook steeds Acer. De naam Acer is te vergelijken met onze achternaam, in dit geval gevolgd door de voornaam bv Acer Palmatum.

De Japanse esdoorn alleen al heeft een verbijsterend aantal cultivars. De meest karakteristieke bladvorm bestaat uit vijf lobben (handvormig). De kleuren variëren van groen, paars, geel tot bonte bladeren.

Deze soort is zeer geschikt als bonsai. Ze hebben in het voorjaar en het najaar zeer mooie opvallende kleuren.

Family: Aceraceae.

Stijlen:

Bezemstijl Bonsai (Hokidachi)	*	Windgestriemde Bonsai stijl (Fukinagashi)	
Rechtopgaande Bonsai stijl (Chokkan)	+	Dubbelstam Bonsai stijl (Sokan)	+
Gekronkeld opgaande Bonsai stijl Moyogi)	++	Multistam Bonsai stijl (Kabudachi)	+
Hellende Bonsai stijl (Shakkan)	+	Woud / groepsbeplanting stijl (Yose-ue)	+
Cascade Bonsai stijl (Kengai)	+	Groeiend op rots Bonsai stijl (Seki-joju)	+
Semi cascade Bonsai stijl (Han-Kengai)	+	Vlotstijl Bonsai (Ikadabuki)	
Literati Bonsai stijl (Bunjingi)	--	Shari / drijfhout Bonsai stijl (Sharimiki)	

*stijl geschikt voor Acer Palmatum Kijohime

Formaat:

Groot	Ja	
Medium	Ja	
Klein (Shohin)	Ja	Dwerg varianten

Verpotten:

Wanneer: Zodra de knoppen beginnen te 'schuiven' in het voorjaar.

Frequentie: Jonge bomen elke 1-2 jaar, oude bomen 3-4 jaar. Dwerg soorten moeten ook vaker verpot worden.

Als een boom nodig verpot moet worden heeft de volgende symptomen: vroegtijdige herfstkleuren, slechte afwatering, fijne uitlopers sterven af, binnen liggende takken sterven af.

Hoeveelheid: 1/3^e van de wortels.

Hoe: De lichte wortels zijn de jonge belangrijke wortels, dus niet snoeien, de donkere wortel mogen wel gesnoeid worden. De oppervlakte wortels moet je ook zo min mogelijk snoeien, deze moeten juist groeien.

De jonge bomen kun je goed met water uit spoelen, met oudere bomen moet je iets voorzichtiger om gaan

Het kan ook in de herfst, maar snoei dan minder wortels. De boom is dan gevoeliger.

Na het verpotten wil er nog wel eens taksterfte optreden, vaak te wijten was aan te flinke wortelsnoei

Bonsai: Acer / Japanse Esdoorn

Na het verpotten ook uit de wind en in de schaduw voor één maand.

Potten:

- Vorm: Ovaal of Rechthoekig
- Kleur: Licht grijs, licht bruin, Gebroken wit, Blauw, Donker Groen
- Geglazuurd of Ongeglazuurd zijn mogelijk

Aarde:

De Acer houdt van neutrale tot lichtzure grond. De grond moet ook goed drainerend zijn.

De verschillende aanbevelingen op internet:

- Akadama en Kiryu (70/30). Kiryu mag hierbij ook vervangen worden door Bims
- 1 deel Akadama, 1 deel potgrond.
- 100% Akadama
- 30% turf, 30% Akadama, 20% split en 20% grof zand
- 10% Scherp grit, 40% Grit (rond), 20% Akadama, 10% Organisch materiaal

Licht en Standplaats:

Het zijn buitenbonsais, dus niet geschikt voor binnenshuis!

Voorjaar > Vlak na het uitlopen van de bladeren zijn ze vatbaar voor late vorst en een enigszins beschutte standplaats is daarom aan te bevelen

Volle zon De Acer heeft vooral deze zon nodig om mooie lente en herfst kleuren te krijgen. Hij houdt van warmte, ook de ontwikkeling van kortere internoden (dit zijn de stukjes steel tussen een bladpaar in) wordt hierdoor gestimuleerd.

Zomer > geen volle zon, maar halfschaduw In de warme tot hete zomermaanden is het wenselijk om de bladeren van niet aan de intense hitte en direct zonlicht bloot te stellen Af en toe volle zon is niet erg mits de temperatuur niet boven de 30 graden komt. Vooral de roodbladerige soorten kunnen bruine bladranden krijgen door verbranding in de volle zon, ook de schors kan verbranden in directe zon.

Herfst > Volle zon De Acer heeft vooral deze zon nodig om mooie lente en herfst kleuren te krijgen

Winter > Vorst verdraagt de Acer tijdens de winter goed. Het is ook hier wenselijk om de wortels en met name de fijne niet te veel aan vorst bloot te stellen. Lichte vorst kunnen ze hebben, indien er geen sterk drogende of snijdende wind bij komt. Zorg ook voor een goede ventilatie onder en rondom de pot. Ook oppassen voor vroegtijdig uitlopen van de knoppen, mochten ze in de winter wat te warm staan.

Snoeien:

Algemene tips

1. voor het snoeien gereedschap goed schoonmaken en ontsmetten
2. snoei alleen gezonde bomen
3. geef de boom gelegenheid om te herstellen, voordat je weer gaat snoeien
4. in de herfst zal de boom de mineralen en voedingsstoffen uit het blad opslaan in de stam, het blad moet de gelegenheid hebben om 'uit te harden'

Voor Esdoorns zijn er meerdere vormen van snoeien van toepassing:

- Zware snoei
- Voorjaarssnoei

Bonsai: Acer / Japanse Esdoorn

- Pincetteren
- Onderhoudssnoei
- Bladsnoei

Zware snoei: Het snoeien van de zwaardere takken of werkzaamheden aan de stam.

- **Mening 1** - Een goed tijdstip is de nazomer; in die periode herstelt de boom zich het snelst en zal de 'callus' het snelst gevormd worden. Het nadeel kan zijn dat de boom sterk gaat 'bloeden'. Japanse esdoorn staat bekend voor het 'bloeden' van snoeiwonden door zijn hoge sapdruk. Het 'bloeden' kun je beperken door de boom 'droog' te houden voor je snoeit.
- **Mening 2** - Zware takken snoeien na de bladval in de herfst (bijvoorbeeld 1 a 2 weken nadat de bladeren zijn gevallen tot half november. Snoei niet te kort wegens de kans op verder indrogen en afsterven van de takken. Laat bij het snoeien altijd kleine stompjes staan. Deze drogen nog in, als je te kort snoeit kan dit het afsterven van een tak veroorzaken. Het jaar na de snoei kunt u deze stompjes prima verwijderen.
- **Mening 3** - In het voorjaar direct na het verpotten. Eerst moeten de wortels gesnoeid worden, daarna kun je takken snoeien. De wonden afdekken met sneldrogende wondpasta (voorbeeld Lac Balsam). Door de wortelsnoei zal de boom minder bloeden.

Ik heb tot nu toe alle 3 methodes (meningen) toegepast, zonder problemen!

- Laat bij het snoeien tijdelijk een stompje zitten. De sapstroom moet eerst een nieuwe weg vinden. Je kunt dit ook als ankerpunt gebruiken bij bedraden. Als het stompje is uitgedroogd kun je de stomp met een concaftang weghalen, zodat de wond mooi dicht groeit.

Opmerking: Acer's lopen ook uit op het oude hout!

Voorjaars-snoei: sommigen snoeien het liefst in het voorjaar net voordat de bladknoppen beginnen te "schuiven". Het voordeel is dat men kan zien welke knoppen actief zijn.

- Zorg dat de boom redelijk droog is om het 'bloeden' te vermijden. Je kunt dit goed toepassen op 1 of 2 jarige takken. Ook kun je de ongewenste knoppen verwijderen.
- Als je de wortels net gesnoeid hebt zal de boom ook niet sterk bloeden

Pincetteren: Het verwijderen van nieuwe uitlopers uit het eerste bladpaar in het begin van het seizoen.

- d.m.v. een pincet of met je nagels haal je de nieuwe uitlopers weg, deze groeien in het 1^e bladpaar. Je moet ze op een zo vroeg mogelijk tijdstip voorzichtig verwijderen. Hierdoor zullen de internodiën kort blijven.
- Je kunt dit eenmalig doen per seizoen, anders beperk je de groei van de bonsai te erg. Elke keer dat je snoeit of pincetteert, zal de groei van wortels pauzeren.

(Internodiën= afstand tussen 2 bladparen)

Onderhoudssnoei: Het bijhouden van de jonge uitlopers. Hierbij verwijder je de jonge takken die in een foute richting groeien / het verwijderen van ongewenste knoppen / het inkorten van te lange uitlopers.

- Jonge uitlopers die in een foute richting groeien kun je snoeien, maar laat tijdelijk een stompje zitten. Zodra dit uitgedroogd is kun je het stompje wegsnoeien.
- Jonge 'gewenste' uitlopers worden zodra ze 4 tot 6 bladparen hebben gevormd, teruggesnoeid tot 1 of 2 bladparen.
- Ongewenste knoppen kun je verwijderen. Dit kunnen knoppen op het oude hout zijn of in de oksels van de takken. Als er 2 knoppen tegenover elkaar zitten op een tak kan er 1 verwijderd worden.
- Uitlopers en knoppen in de binnenbocht van een tak zijn 'ongewenst'. Als er meerdere knoppen dicht bij elkaar zitten, dan verwijder je de overbodige knoppen, totdat je 1 of 2 gewenste knoppen over hebt. Laat je teveel knoppen of uitlopers op één plek groeien, dan zal de tak of stam een ongewenste verdikking gaan vormen.

Bonsai: Acer / Japanse Esdoorn

Bladsnoei: *Alleen bij gezonde bomen toepassen.* Zodra de bladeren zijn uitgehard t/m 21 Juni kunnen de bladeren d.m.v. een scherpe schaar gesnoeid worden. Laat het steeltje van het blad altijd aan de takken zitten, dus knip vlak achter blad af. Het steeltje valt vanzelf af. 3-4 weken na de snoei, zullen er nieuwe bladeren groeien. Het voordeel is dat het nieuwe blad kleiner zal zijn dan het oude blad en de vertakkingen fijner zullen worden.

- Bladsnoeien in Juni zal voor extra klein blad zorgen, maar snoei niet meer na 21 Juni.
- Volledige of gedeeltelijke bladsnoei is bij Acer's mogelijk.
- Je kunt ook alleen de te grote bladeren bladsnoeien.

Mening 1: meermaals bladsnoei toepassen per jaar is mogelijk.

Mening 2: elk 2^e jaar mag je bladsnoei toepassen

Welke mening de juiste is.....?

- Met rode soorten moet je voorzichtiger zijn, dan met de groen bladsoorten.

Bladsnoei is een techniek die men toepast om:

- Te verpotten buiten het normale seizoen
- Beschadigd blad verwijderen, vanwege ongedierte enz.
- Verfijning van de takstructuur
- Door te sterke zones blad te snoeien, kun je zwakke zones versterken en het loof in balans brengen.
- Het creëert de mogelijkheid om draad te verwijderen of alsnog te bedraden.
- Verkleining van het blad wordt echter als een gunstig neven effect gezien, maar moet niet het doel alleen zijn.
- De bladeren zullen in de herfst ook langer aan de boom blijven met een meer intensieve kleur.

Bedraden en Vormen:

- Je kunt het best bedraden in het voorjaar (zodra de knoppen beginnen te schuiven) of na de bladsnoei.
- De bast is gevoelig voor beschadigingen, dus voorzichtig! Voorjaar: pas op dat de jonge knoppen niet beschadigd worden.
- Als er wortelsnoei is toegepast, zal het herstellen van beschadigingen langzamer gaan.
- In de herfst zal de stam snel dikker worden, daardoor is de kans op ingegroeid draad groter.
- Oudere takken zijn vaak stug en kunnen tijdens het bedraden sneller breken. Doe, om breken te voorkomen er dan een bescherm laag omheen in de vorm van raffia. Dit heeft als extra voordeel dat het draad er niet zo snel in groeit en de haarscheurtjes die zijn ontstaan door de buiging, sneller genezen en niet indrogen. Wees voorzichtig met bedraden.
- Alle Acer Bonsai hebben een gevoelige schors, de stam met raffia beschermen is een oplossing hiervoor.
- Laat de bedrading ook niet langer zitten dan een half jaar.
- Als basisregel geldt dat de eenjarige takken nog verbogen kunnen worden echter voor oudere takken moet spandraad gebruikt worden.
- Bedraden kan het beste gebeuren na de bladsnoei. De takken zijn dan soepel en herstellen snel.
- Ook zijn sommige soorten brosser dan andere soorten. Teveel buigen kan resulteren in gebroken takken.
- Bedraden doe je best met aluminiumdraad, deze is minder gevoelig voor warmte/koude geleiding aan de takken.
- Bij een gehele bedrading geef je de boom best een tijdje een beschutte standplaats, zodat deze wat kan bijkomen van de ingreep.

Bonsai: Acer / Japanse Esdoorn

Water:

- Geef de Japanse esdoorn bonsai normaal water. De pot nooit uit laten drogen. Beter iets te veel dan compleet droog. Let wel op dat de pot niet altijd kletsnat is.
- Te veel water, - slecht drainerende grond, - water dat in de schaal blijft staan kan vrij snel tot wortelrot leiden. Symptoom: barsten in de lengte van de stam!
- Tijdens warme zomerdagen of bij een sterke drogende wind dient meerdere keren per dag water te geven. Het grondmengsel kan anders te snel uitdrogen waardoor de vooral de haarwortels het laten afweten. Het gevolg bladsterfte of delen van blad dat verdroogt.
- In de zomer in de ochtend en in de vroege avond net voordat de zon minder sterk is. In de ochtend water geven heeft de voorkeur, t.o.v. s' avonds laat.
- Regen water is het best, maar ze kunnen op zich goed tegen kalk, dus ook al geeft u water uit de kraan in plaats van regenwater is dit geen probleem.
- Sproei echter nooit op het loof in de zon in verband met het verbranden van de bladeren. Vooral de rode varianten zijn daar gevoelig voor.
- Geef ook geen water op het heetst van de dag in de zomer. Tijdens de wintermaanden matig vochtig houden, echter niet laten uitdrogen.

Bemesten:

Voorzichtig: Teveel mest is schadelijker dan te weinig!

- Langzaam werkende (organische oftewel vaste meststof) is het best. In het voorjaar is extra stikstof in je meststof een optie
- Tijdens de groei: NPK 4-3-2
- Organische mest niet tijdens het heetst van de zomer of binnen twee weken na het verpotten.
- Oplosbare (chemische) meststoffen; de meeste soorten zijn goed (Pokon). Geef de halve voorgeschreven dosis. Vanaf april om de twee tot drie weken vloeibare mest Biogold met een NPK van 5,5-6,5-3,5 van eind maart tot eind zomer.
- In het voorjaar bijmesten met bladvoeding om snelle groei te bevorderen indien u bladsnoei wil toepassen.
- Bij jonge bomen mag dit best om de twee weken, met een meststof waarin redelijk wat stikstof (N) Oudere bomen die hun eindvorm al hebben bereikt krijgen minder mest, ongeveer één keer per maand gedurende het groei seizoen.
- Vanaf September t/m Oktober een meststof met minimale stikstof (N), maar wel met meer fosfor (P) en kalium (K) (0-10-10) . Er is tegenwoordig een goede najaarsmest in de handel, die dit percentage heeft. Dit om de boom goed te laten afharden en de wortels voor te bereiden op de winter.
- Na oktober geen mest meer geven tot het voorjaar. De boom gaat zich voorbereiden op de winterrust. Dit geldt ook voor andere boomsoorten.
- Wacht met bemesten totdat een deel van nieuw gevormde groen "afgehard" is. Het blad zal daardoor ook kleiner blijven.
- Bladbemesting werkt goed bij Acer's, o.a. om zwakkere zones te ondersteunen, maar ook om het jonge groen af te harden.

Seizoen/Kalender:

Lente:

Zodra de knoppen beginnen uit te lopen, dat is ook een goed tijdstip voor bedraden, voorjaarssnoei en verpotten indien nodig.

Plaats de boom in de volle zon, voor intensievere kleuren en een kleiner blad.

Bemest zodra de bladeren zijn uitgehard, dit zal ook helpen om het blad klein te houden. Pinceteer de nieuwe uitlopers in het voorjaar. In de 2^e helft snoei de takken met te grote internodien. Ook kun je dan licht brengen in het binnenste van de boom door takken die

Bonsai: Acer / Japanse Esdoorn

ongewenst zijn of door de helft van een bladpaar te snoeien.

Zomer:

In de zomermaanden is het wenselijk om de bladeren van niet aan de intense hitte en direct zonlicht bloot te stellen. Wees dan ook voorzichtig met bemesten.

Bladsnoei is nog mogelijk tot 21 Juni. Na de bladsnoei kan de boom eventueel goed bedraad worden, volgens sommigen is dit het beste moment.

Extra water geven bij heet en droog weer.

Herfst:

In de volle zon te zetten. Op deze wijze worden de bladkleuren intensiever. Gebruik mest (0-10-10) met minimale stikstof (N)

Zwaardere takken snoeien na de bladval (bijvoorkeur 1-2 weken nadat de bladeren zijn gevallen tot half november. Snoei niet te kort, om uitdroging van de afgeknipte takken te voorkomen

Winter:

De boom heeft behoefte aan winterrust, zo niet gaat de boom kwijnen. De boom kan het best overwinteren in een koude kas, een koele ruimte of buiten als het niet extreem vriest. Bescherm de boom bij vorst -10°C of meer.

Is de boom voorzien van een fijne vertakking dan is het wenselijk om de boom voor de gevolgen van vorst extra te beschermen.

Vergeet niet om matig water te geven. Bemesting is niet nodig.

Preventief spuiten met Spuit Zwavel helpt tegen overwinterende insecten.

Vermeerderen:

Marcoteren, zaaien en stekken zijn bij uitstek de methoden om aan nieuw materiaal te komen.

- Marcoteer uitsluitend nadat het blad volledig is uitgehard. De ringmethode wordt door de Acer als zeer goed verdragen. Het kost ongeveer 12 maand. Geënte bomen laten zich slechter marcoteren.
- Zaden dienen altijd in gedurende 24 uur in een warm waterbad gelegd te worden. Dit water moet de kans krijgen om langzaam af te koelen. Daarna vermengt u de zaden met een handvol turf. Dit mengsel doe je in en plasticzak (dichtknopen) en legt je 2 tot 4 maand in de koelkast. Zaai de zaden uit rond eind februari / begin maart. Plant de zaden op een diepte die twee maal de dikte van het zaad bedraagt. Zaai in een mix van 60% akadama / 40% grof zand.
- Stekken gaat het best met sterk groeiende variëteiten. Cultivars zijn moeilijker te stekken.
  - Optie 1: In Juni of Juli kun je van jonge uitlopers stekken nemen, deze moeten 2 tot 3 bladparen lange zijn met 1 paar knoppen aan de onderkant. De onderkant moet aangeschuind worden. Gebruik stekpoeder om de wortelgroei te stimuleren. Plaats de stekken in een minikas, ze mogen niet uitdrogen.
  - Optie 2: kunt u het best rond eind Januari doen. De stekken moeten verhout zijn. Ook mag het mengsel waarin ze komen te staan niet te veel water vasthouden. Ze hebben zeer snel de neiging om te gaan rotten. Leg over de stekken een stuk plastic dat niet in contact kan komen met de stekken. Vooraf behandelen met een fungicide tegen schimmelvorming is verstandig.

Bonsai: Acer / Japanse Esdoorn

Ongedierte en Ziekten:

De meest voorkomen problemen bij de zijn luizen, spint en meeldauw. Tussen voorjaar en herfst zijn sporen hiervan op de boom aan te treffen. Meeldauw wil uitsluitend dan gedijen wanneer er sprake is van een hoog luchtvochtigheidsgehalte en veel warmte. Pas zonodig de standplaats aan. Indien u dit ziet, de boom op een beter geventileerde plaats zetten en behandelen met bestrijdingsmiddel.

Ook voor bladluis moet u attent zijn. Deze zijn echter ook goed te bestrijden. Een regelmatige controle van uw bomen is de beste manier om vroegtijdig in te kunnen grijpen en uw bomen gezond te houden.

Acer's kunnen gevoelig zijn voor bladvlekkenziektes, koraalvlekken ziekte, en verticillium.

Een preventieve winterbehandeling met een oplossing van jin-seal en water of een Smit Zwavel tijdens de rustperiode voorkomt al veel onheil en helpt tegen overwinterende insecten. Bescherm de pot, om vlekken te voorkomen.

Tegen insectenplagen zijn er allerhande middeltjes beschikbaar, gebruik Bayer met werkzame stof Calypso of Admire N, **maar nooit bij bloeiende planten**

Variëteiten:

Acer Palmatum

Een ideale boom voor beginners, het is niet moeilijk om hem te verzorgen. Ook is deze Japanse esdoorn geschikt voor bijna alle stijlen. Deze Acer Palmatum is het meest bekend als de rode Japanse esdoorn (ook wel Yama-Momiji genoemd). Deze esdoorn is zeer geliefd als bonsai daar hij goed reageert op de bonsai technieken. Om de kleuren te stimuleren is het zaak om deze Acer in de lente op een lichte plek te zetten en in de zomer meer in de schaduw om bladverbranding te voorkomen. Deze soort is niet geheel winterhard en dient in een garage te worden gezet bij matige vorst temperatuur -5 graden.

Acer Palmatum Cultivars

De Acer Palmatum kent vele cultivars. Onderstaand enkele Bonsai mogelijkheden.

Acer Palmatum **Deshojo** en de **Seigen** geven in de herfst een prachtige rode kleuren.

Acer Palmatum Arakawa

Zeer ruwe schors. Wat dit soort een oud en verweerd uiterlijk geeft. In de herfst zijn deze bladeren felrood.

Acer Palmatum Kijohime

Heeft kleine bladeren en ranke takken. Wordt vrijwel altijd in de bezemstijl gekweekt. In de winter als de bladeren eraf gevallen zijn extra mooi door de sterke vertakkingen. Zeer bros hout. Verkrijgbaar in de meeste tuincentra. Pas op: het hout is zeer bros!

Acer Palmatum Ukon

Heeft een licht geel/groen blad. In de herfst kleurt dit blad zuiver goud. Ook bijzonder geschikt om een bos mee samen te stellen.

Dissectum variëteiten zijn minder geschikt als bonsai!

Bonsai: Acer / Japanse Esdoorn

Verdere bijzonderheden:

Opmerking: De bovenstaande teksten komen van Nederlandse en Engels websites en boeken. Deze informatie kan tegenstrijdig zijn met andere bronnen. De locatie van de schrijver kan afwijken van het klimaat in Nederland. Wat voor de één werkt, werkt niet voor een ander. De diverse variëteiten kunnen anders reageren op de bovenstaande tips! Check altijd ook de boeken en internet voor meer details, die specifiek zijn voor jouw bonsai soort, formaat en leeftijd.

Bronnen en goede websites:

<http://www.bonsaiempire.nl>

<http://www.bonsaicursus.com>

<http://www.bonsaimoyogi.nl>

<http://www.bonsaikunst.nl>

<http://www.detuingids.be>

Speciale boeken: Peter Adams – Bonsai with Japanese Maples

